

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО КОМПЛЕКСУ
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Ключові слова: програма розвитку, агропродовольчий комплекс, Черкаська область.

Вступ. Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин, загострення конкуренції, високі вимоги до якості продуктів харчування, поява нових конкурентоспроможних підприємств, глобалізаційні процеси – все це впливає на стан розвитку сучасного агропродовольчого комплексу Черкаської області, обумовлюючи його пріоритети та напрями діяльності.

Об'єктивною необхідністю стала розробка програм розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області, зокрема розробка нових завдань, що покладаються на агропродовольчий комплекс, як сектор економіки по забезпеченню продовольчої безпеки регіону і створенню міцного економічного фундаменту забезпечення життєдіяльності українського села та його жителів, а також напрями реформ для безумовного виконання цих завдань. Тому визначення стратегічних пріоритетів розвитку АПрК є актуальним питанням для підвищення економічної ефективності та конкурентоспроможності даного комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження даної тематики загалом, так і Черкаської області зокрема, зробили економіко – географи: С.П. Запотоцький, А.С. Лисецький, П.О.Сухий, Р.А.Язініна та ін..

Формулювання цілей статті. Постановка завдання. В даній статті робиться спроба розглянути програми для розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області. Запропонувати пріоритетні напрямки розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення стабільного економічного росту регіону вимагає визначення довгострокових цілей, пріоритетів розвитку, передбачення шляхів активного інтегрування у загальнодержавні суспільно-економічні процеси.

Становлення ринкових відносин та вихід економіки Черкаської області з кризового стану повинні починатися зі стабілізації і розвитку агропродовольчої сфери, що потребує запровадження принципово нової моделі функціонування цього сектору економіки з урахуванням суспільно-економічних умов і чинників його розвитку. Головною метою має бути формування високоєфективного ринкового середовища області, що дало б змогу, на основі комплексності і пропорційності розвитку, стабілізувати агропродовольче виробництво, гарантувати забезпечення населення області продовольством, підвищити його купівельну спроможність. [4]

В основу забезпечення стабільного розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області покладені ряд програм та доктрин реформування та розвитку, зокрема: Національна доктрина реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України; Програма «Будуємо нову Черкащину» на 2011-2015 роки»; Обласна цільова програма «Село Черкащини – 2020»; Стратегія розвитку області до 2015 року; Стратегія розвитку аграрного сектору економіки (на період до 2020 року) та ін..

Відповідно Національної доктрини реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України найбільш перспективними є такі напрямки:

1. Реформування міжгалузевих і внутрішньогалузевих економічних відносин, спрямоване на забезпечення рівноправних економічних умов господарювання, паритетності у відносинах та конкурентоспроможності галузей сільського господарства.

2. Завершення земельної реформи, спрямоване на розвиток різних форм власності і господарювання на землі, становлення ринкових земельних відносин, включення вартості землі в економічний оборот, раціональне, екологічнобезпечне використання і охорону земель, що відповідають характеру регульованої, соціально спрямованої ринкової економіки країни.

3. Реформування організації сільськогосподарського виробництва, спрямоване на підтримку формування і функціонування некомерційних об'єднань власників земельних ділянок з метою спільного її обробітку та збуту продукції, розвиток конкурентоспроможних великотоварних інтеграційних агропромислових об'єднань, переважно на засадах кооперативного господарювання та кластерних форм регіонального співробітництва.

4. Переведення сільського господарства на інноваційно - інвестиційну модель розвитку на основі техніко – технологічної модернізації його матеріально – технічної бази та створення системи мотивації господарюючих суб'єктів до впровадження наукоємних технологій. У тому числі шляхом часткової компенсації вартості придбання складної сільськогосподарської техніки, здешевлення відсоткової ставки кредитів банків та фінансового лізингу за рахунок щорічного передбачення на ці цілі видатків державного бюджету.

5. Розбудова інфраструктури аграрного ринку, спрямована на розвиток біржової й інших форм оптової торгівлі з прозорими механізмами ціноутворення, сільськогосподарської та кредитної кооперації, вдосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення операторів ринку.

6. Реформування системи експорту – імпорту сільськогосподарської продукції для зміцнення позицій України на світових продовольчих ринках через збільшення експорту готової та напівготової продукції та посилення ролі держави в експортно – імпортних операціях.

7. Формування сприятливих умов для забезпечення розширеного відтворення та інноваційного розвитку сільського господарства за активної участі держави на фінансовому ринку. Створення фонду підтримки розвитку українського села через введення 1%-го збору від продажу усіх товарів і послуг на внутрішньому ринку.

8. Реформування системи управління аграрним сектором, спрямоване на раціональне поєднання територіально-самоврядної і галузевої систем управління комплексним розвитком сільського господарства і сільських територій.

9. Реформування аграрної науки, освіти та сільськогосподарського дорадництва, спрямоване на розв'язання пріоритетних завдань з інноваційного розвитку сільськогосподарського виробництва та безперервної високопрофесійної освіти працівників сільського господарства.

10. Реформування інституціональних засад розвитку сільських територій, посилення ролі сільських громад щодо підвищення зайнятості і доходів домогосподарств та сприятливого середовища життєдіяльності сільського населення. [1]

В основу Програми «Будуємо нову Черкащину» на 2011-2015 роки» покладені такі основні завдання щодо розвитку агропродовольчого комплексу:

- ✓ Завершення розробки та реалізація комплексної програми «Село Черкащини 2020»;
- ✓ Залучення в агропромисловий комплекс близько 2 млрд. грн. кредитних ресурсів;
- ✓ Будівництво молочно-товарного комплексу на 1000 голів;
- ✓ Будівництво свинокомплексу на 100 тис. голів;

- ✓ Будівництво зерносушильного складу ємністю 200 тис. тонн одноразового зберігання;
- ✓ Відновлення роботи 3-4 цукрових заводів області;
- ✓ Створення багатофункціональних обслуговуючих кооперативів на селі;
- ✓ Будівництво заводу по переробці кукурудзи та зеленого горошку у с. Худяки, Черкаського р-н та ін. [2]

Виконання цих завдань дасть змогу залишитися лідером сільськогосподарського виробництва в державі. Буде досягнуто виробництво зерна у кількості 3,2 млн. тонн.

Згідно цих програм можемо стверджувати, що запорукою для успішного розвитку агропродовольчого комплексу загалом є здійснення організаційної, економічної, технічної та технологічної модернізації агропродовольчого комплексу, спрямованої на забезпечення його конкурентоспроможності, соціальної орієнтації, екологічності, рівноправної участі аграрної сфери в регулюючих і розподільчих діях суспільства і держави.

Виходячи з вище написаного, можемо скласти пріоритетні напрямки розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області. Це, насамперед, модернізація сільського господарства, а саме:

- ✓ Підвищення родючості ґрунтів. Для цього необхідно оптимізувати структуру землекористування; провести хімічну меліорацію кислих і засолених ґрунтів, безпосередньо, в Черкаському, Звенигородському, Чигиринському, Уманському та Маньківському районах; провести агрохімічну паспортизацію земель у всіх районах області; відтворити вміст гумусу і його бездефіцитний баланс у Монастирищенському районі та ін. районах; впровадити систему ґрунтозахисного обробітку; здійснювати державний контроль за відтворенням та охороною родючості ґрунтів на підставі даних агрохімічної паспортизації земель сільськогосподарського призначення та ін..

- ✓ Розвиток тваринницької галузі, нарощування поголів'я корів. Зокрема, збільшення виробництва молока за рахунок нарощування чисельності поголів'я корів, підвищення продуктивності, проведення реконструкції існуючих приміщень та будівництво і введення в дію доїльних залів у всіх районах області. Прикладом цьому є провідне господарство області в розвитку галузі молочного скотарства - корпорація «Украгротех» у Христинівському районі. В якому на сьогодні утримується 1182 голови ВРХ, в тому числі дійного стада – 480 голів корів та найвища продуктивність (7617 кілограмів молока від корови). А в період 2010р.-2011р. за сучасними технологіями повністю реконструйовано приміщення на 348 голів корів з безприв'язним утримання худоби, а також введено в дію сучасний комп'ютеризований доїльний зал на 40 голів.

Збільшення виробництва м'яса свинини за рахунок нарощування чисельності поголів'я свиней. Для цього потрібно провести реконструкції приміщень свиноферм та побудувати і ввести в дію нові, зокрема, в

Катеринопільському, Канівському, Кам'янському та Смілянському районах. Також створити сприятливі умови для розвитку галузі свинарства на основі стимулювання залучення інвестицій та впровадження різних варіантів пільгового кредитування.

✓ Збільшення зайнятості сільського населення за рахунок розвитку галузі овочівництва (будівництво нових сховищ із сучасними технологіями зберігання), розвитку галузей молочного скотарства та свинарства, відновлення та створення переробних цехів (створення мініпекарень, млинів для виготовлення комбікормів та борошна для потреб сільського населення, макаронних цехів, олійниць і т.д.) на базі сільгосппідприємств або об'єднанню особистих селянських господарств.

Наступним напрямком для розвитку агропродовольчого комплексу області є розбудова інфраструктури, а саме:

✓ Розбудова та модернізація транспортної інфраструктури, де основними цільовими завданнями є: будівництво та реконструкція швидкісної автомагістралі Київ-Дніпропетровськ по правому берегу р. Дніпро через м.Черкаси; будівництво, реконструкція та капітальний ремонт автомобільних доріг загального користування місцевого значення, зокрема, в м.Черкаси, м.Ватутіне, Драбівському, Канівському, Катеринопільському, Монастирищенському та інших районах; відновлення роботи річкового транспорту; розвиток сільськогосподарського машинобудування (м.Умань - ВО «Уманьферммаш» та м.Корсунь-Шевченківський - «Агромаш»).

✓ Забезпечення ефективної діяльності закладів охорони здоров'я всіх форм власності та гарантованого рівня надання безоплатної кваліфікованої медичної допомоги в усіх населених пунктах області.

✓ Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами. Для цього потрібно розробити оптимальні схеми водо- і теплопостачання населених пунктів області в м.Чигирин, смт Чорнобай та Золотоніському районі; провести газифікацію населених пунктів, де ще цього не зроблено (в основному сільська місцевість); довести якість питної води до вимог діючих гігієнічних норм у таких населених пунктах області: містах Золотоноша, Ватутіне, Кам'янка, Корсунь-Шевченківський, Чигирин, Тальне та селищах міського типу Катеринопіль, Чорнобай, Маньківка.

✓ Розвиток галузі освіти та зміцнення кадрового потенціалу галузей агропродовольчого комплексу. Необхідними завданнями є: удосконалення мережі освітніх закладів; підвищення якості освіти на всіх рівнях: дошкільному, початковому, базовому, повному середньому, позашкільному, професійному; створення соціальної реклами престижності робітничих професій; залучення до управління в галузях агропродовольчого комплексу молодих фахівців, а саме, випускників Уманського національного університету садівництва та 7-ми вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації сільськогосподарського спрямування (Городищенський коледж, Тальянківський агротехнічний коледж, Тальнівський будівельно-економічний коледж, Уманський агротехнічний коледж, Шевченківський

коледж, Чигиринський економіко-правовий коледж, Золотоніський технікум ветеринарної медицини).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, для покращення розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області покладено ряд програм, як обласного, так і державного значення. Основною метою яких є реформування агропродовольчого комплексу, перетворення його на високоефективний, конкурентоспроможний на внутрішньому і зовнішньому ринках сектор економіки області та міцну економічну основу соціально-економічного розвитку українського села.

Для їх здійснення потрібно: визначити у кожному районі, місті обласного підпорядкування основних проблем, які негативно впливають на їх конкурентоспроможність та стримують динамічний розвиток, розроблення організаційних заходів з їх розв'язання; провести моніторинг показників розвитку районів і міст обласного значення з метою визначення депресивних територій та передбачення обсягів фінансування на реалізацію відповідних заходів з державного та місцевого бюджету; розробити та реалізувати заходи щодо посилення інвестиційної привабливості регіонів та області в цілому; узгодити діяльність центральних і місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування щодо розвитку регіону, участь у співфінансуванні пріоритетних напрямів, передбачення цільових коштів на реалізацію заходів у місцевому бюджеті тощо.

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України (проект) / [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України: [сайт]. — Режим доступу: www.minagro.kiev.ua
2. Обласна програма «Будуємо нову Черкащину» на 2011-2015 роки» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Черкаської обласної ради: [сайт]. — Режим доступу: <http://www.oblrada.gov.ua>
3. Обласна цільова програма «Село Черкащини – 2020» Головне управління агропромислового розвитку/ начальник головного управління В.К.Рудишин // - Черкаси:2011. – 53 с.
4. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки (на період до 2020 року) [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України: [сайт]. — Режим доступу: www.minagro.kiev.ua
5. Стратегія розвитку області до 2015 року» [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Черкаської обласної державної адміністрації: [сайт]. — Режим доступу: <http://www.oda.gov.ua>

Машко А.О. Програма розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області

Розглянуто обласні та державні програми розвитку агропродовольчого комплексу Черкаської області. Проаналізовано головні напрямки для покращення розвитку комплексу. Сформульовані основні пріоритети для подальшого розвитку агропродовольчого комплексу області.

Ключові слова: програма розвитку, агропродовольчий комплекс, Черкаська область.

Машко А.А. Программа развития агропродовольственного комплекса Черкасской области

Рассмотрены областные и государственные программы развития агропродовольственного комплекса Черкасской области. Проанализированы основные направления для улучшения развития комплекса. Сформулированы основные приоритеты для дальнейшего развития агропродовольственного комплекса области.

Ключевые слова: программа развития, агропродовольственный комплекс, Черкасская область.

Mashko A.O. The program of the agroindustrial complex Cherkasy region

Considered regional and national development programs agroindustrial complex Cherkasy region. Analyzed the main areas for improvement of the complex. Formulated main priorities for further development of the agroindustrial complex area.

Keywords: development program, agri-food complex, Cherkasy region.